

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtak in volja a poštnino vred in v Mariboru s poštljanjem na dom za celo leto 3 glđ., za pol leta 1 glđ. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravnitvu v dijaškem sementišču (Enabenseminar). — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na volikem trgu po 5 kr. — Rokopisni se ne vračajo, repličani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

„Slov. Gospodar“ svojim prijateljem!

Na slovenskih tleh hočemo Slovenci kot gospodarji živeti ter zmiraj ostati verni katoličani, zvesti Avstrijani. Napredovati hočemo na verske in narodne podlagi; uživati hočemo popolno enakopravnost z Nemci, Italijani in Madjari. Zato borimo se neprestano, dokler ne zmagamo.

Kot orožje služi nam na Štajerskem v prvej vrsti naš tednik: „Slovenski Gospodar“, uže celih 18 let. Z njegovo pomočjo smo zlasti kmetske ljudi predramili k narodni zavesti. Dokaz zadnje volitve, ki so bile slavne zmage Slovence, strahovit polom liberalcem, ošabnim tujcem in sploh nemškutarjem in nemčurjem. Tem je „Gospodar“ pravi strup.

Kaj čudo tedaj, ako se kakor razdraženi sršeni neprestano zaletavajo v ta list in njegove urednike in izdatelje? Ugonobiti, uničiti ga strežejo, to pa s pomočjo večnih tožeb in pravn. Tri leta neprestano je „Gospodar“ tožen. Pred sodnijo je moralo uže vse: od zadnjega stavca v Leonovej tiskarni do glavnega urednika in še celo do predsednika tiskovnemu društvu, eden izmed odgovornih urednikov je moral 6 tednov v zapor, stroškov smo imeli več, kakor — 1200 fl. Toda ves srd, jeza, napor sovražnikov bil je zastonj. List ni uničen. „Slovenski Gospodar“ nastopi z novim letom svoj 19. letnik, krepek in neustrašen, kakor poprej. —

Z ozirom na to prosimo vse svoje prijatelje, naročnike, naj storijo tudi svojo narodno dolžnost. List in možje, ki se zanj žrtvujejo narodu v korist in rešenje, zaslužijo tudi, da jim narod daje potrebne podpore in zaslobe. Naj torej blagovolijo stari društveniki tiskovnemu društvu zvesti ostati pa novi pristopiti, da nadomestijo, katere nam je nemila smrt pobrala. Vrhu tega prosimo, naj domoljubi skrbijo, da se list mej prostim ljudstvom zmiraj

dalje širi. Nobena občina slovenska bi ne smela brez njega biti.

Podkrepljena bodi domoljubna prošnja z ozirom na bližajoče se volitve v državni zbor. Te bodo velevažne in v marsičem za Slovence odločilne. Nasprotniki bodo še enkrat se porobu stavili in zlasti v okrajih mariborskem, slov. bistrškem, konjiškem, slov. graškem in mahrenberskem Slovence premagati skušali. To jim moramo zabraniti. Na delo torej, dragi domoljubi!

Društvenina znaša 5 fl., naročnina 3 fl., za celo leto, 1 fl. 60 kr. za pol leta, 80 kr. za četrt leta. Izhajal bo kakor do sedaj z dvema prilogama.

Vse za vero, dom, cesarja.

† Lineški škof umrl.

V soboto 29. t. m. so nemški katoličani avstrijski zgubili svojega najboljšega škofa. Umrl je namreč v Linci na gornjem Avstrijskem preslavni škof Franc Jožef Rudigier. Ranjki porodil se je v Predarlskem l. 1811. V mešnika posvečen l. 1835 bil je zaporedom bogoslovni profesor v Briksnu na Tirolskem, c. kr. dvorni kaplan in vodja višjega duhovnega zavoda pri sv. Avguštinu na Dunaji, prošt v Innichu na Tirolskem, kanonik v Briksnu in l. 1852 škof v Linci.

Meseca oktobra t. l. se je svitli cesar vozil po novejši Arlskejši železnici. Ugledavši rojstni kraj Rudigierjev reče: „ta je veleizvrsten škof“. In ko je pretečeni mesec škof nevarno zbolel, pretresla je ta novica katoličane po celem Avstriji in tudi drugod. Še liberalci so se zanimali za njegovo bolezen. Uzrok temu je, ker je Rudigier bil najpogumnejši škof in prvoboritelj zoper brezverni liberalizem in freimaurerstvo. Bog mu je naklonil redko srečo, da je še gledal zmago svojo.

L. 1854 položil je 8. dec. temeljni kamen za brezmadežnej Devici Mariji posvečeno stolno

cerkvo, ki bode dozidana pripadala najkrasnejšim hišam božjim. Njegovo bogoslovno učilišče se odlikuje mimo mnogih v Avstriji, profesorji so skoro sami izvrstni pisatelji. Zapusti duhovščino uzorno izgojeno. Ustanovil je katoliško tiskarno, kder izhajajo konservativni listi prav po ceni.

Ko so l. 1868 začeli nemški liberalci v deželnem in državnem zboru boj zoper sv. katoliško Cerkvo in njene pravice, boj zoper krščansko izgojo mladine, boj zoper kristijanski zakon, poprijel se je Lineški škof te borbe s čudovito pogumnostjo. Neprenehoma je katoličane svaril, poučeval v pridgah, pastirskih listih, novinah. Srčno je govoril zoper nje v deželnem zboru in na shodih katoliškega političnega društva. Vsled tega si je nakopal srd in jezo liberalcev. Bil je tožen, na več tednov v zapor obsojen, a od cesarja pomiloščen; vzeli pa so mu grajščini Glinek in Garsten. Toda vklonili ga niso. Delal je neumorno naprej. Katoliško društvo je kmalu štelo 30.000 udov. L. 1879. propadnejo liberalci pri volitvah v državni zbor in letos tudi v deželnem zboru, vkljub razsajanju „bauernvereina“. Škof je zmagal in dobil tudi grajščini nazaj.

Naposled bodi še omenjeno, kako je škof Rudigier precej spoznal nevarnost prajzovskega šulvereina ter ga obsodil in zavrgel. Sploh pa gre njemu hvala in zasluga, da v gornji Avstriji ni tistega prusaškega veleizdajstva, ki se drugod na sramoto malomarnega prebivalstva tako predrzno šopiri. Res, škof Rudigier bil je „veleizvrsten škof“. Blag in hvaležen mu spomin!

Gospodarske stvari.

Kako si z dobrim vspehom vzredimo divjakov sadunosnih dreves.

Sadjerejec pride po raznih potih do mladih sadunosnih drevesec. Najboljši in najvspešnejši pot pa je brez vgovora njihova vzreja iz posejanega semena. Le na tak način se dobijo krepki in zdravi divjaki.

Naberejo se peške ali iz tropin, ki so po prešanju ostale ali pa se nabira seme iz sadja, ki se med letom v hiši posne in pokuha. Kdor je prisiljen si semena pri kupcih kupiti, naj ga pred posejativjo tudi poskusi, ali je seme kaljivo ali ne. Ako so peške pri žvekanju sladke in prijetnega duha in ako so prerezane bele, tako je tako seme dobro in kaljivo. Ako so pa žoltave in prerezane žolte, tako niso nič vredne.

Zemljišče se mora prej dobro pripraviti in srednje vlažno biti. Lege cele semenice mora biti kolikor mogoče prosta in solnčnata. Zemlja, ki je za posejatev odločena, se razdeli

v gredice po 8-10 metrov dolge in po 1 meter široke. Seme se poseje po vrstah in sicer v precej vglobljenih brazdicah, ki so poprek čez gredice potegnjene, ker se tako zemlja bolj lahko vzrahljava. Seme koščistega in orehovega sadja se najbolje brž po potrganju z drevesa v zemljo posadijo. Če se je pa bati, da bi miši seme po zimi pozobale, tako je bolje čakati spomladi. Med tem se seme čez zimo v pripravne zaboje plastoma med vlažni ogljeni prah, prst ali pesek vloži in hrani. Zaboji se v klet postavijo ali pa v zemljo dosti globoko zakopljejo. Tako ravnanje s semenom, ki se mu stratificiranje pravi, je za seme velike, praktične vrednosti, kajti seme, ki se ne hrani na omenjeni način čez zimo, ampak v kaki posodi na kakem bolj suhem kraju, tako seme posejano dostikrat celo leto nekaleče v zemlji prespi, kar pa je še hujše je to, da ima tako seme spomladi rado belkaste kali. Seje se pa brž ko je zemlja tala postala. Ko je seme posejano, pokrijejo se grede s preležanim gnojem, pa ne predebelo, kar zabrani, da se zemlja prehudo ne izsuši. Brž ko rastlinice tretji listič poženo, se pikirajo, to se pravi, rastlinice se iz zemlje lepo rahlo in previdno poderó, srčne koreninice jim nekaj priščipnejo in zopet za ped narazen v vrste posade, po čemur se potem dobro poškopé. Proti močni solnčni vročini se morajo, dokler da se do dobra obrastejo, varno zasenčiti. S tem priščipanjem se srčno korenina v rasti nekaj zadrži, ali postranske koreninice se močno obrastejo in naredijo lepo koreninsko krono. Da se pa ptiči odganjajo, ki radi celo seme ali pa mlada peresca pozobljejo, se morajo mlade rastlinice s hrusevjem pokriti in ptičjim škodljivcem strašila nastavit. Po leti o veliki vročini se semenske gredice dobro zamakajo, plevela lepo oplevejo in večkrat poleti okopljejo.

Po takem ravnanji dosežejo mnogi mladiči že prvo leto visokost od 60—80 centimetrov. Mnogo jih je mogoče prihodnjo spomlad podreti in v drevesnice presaditi.

Gnojišče in gleštanje z gnojem.

II Jako slabo godi se gnoju, če v rahlih plasteh nakupičen leži in plesniti začne. Na ta način izgubi največ dušika. Plesnivi gnoj ne velja nič.

Največjo škodo pa trpi gnoj, če dopuščamo, da mu hcalnica in gnojnica odteka ali se v zemljo poizgublja. Hcalnica odpravlja iz telesa mnogo dušikovih snovij, v podobi hcalnine, hcalne kisline, hipurne kisline. Ni treba, da bi te spojine podrobneje opisaval. Dostavim pa, da rastlinam niso ne nič koristne, ampak še le strupne. Izkušnje kažejo, da topla hcalnica rastline kar ugonobi. Če pa hcalnico z vodo močno zredčimo, tedaj izgubi rastlinam

nevarno moč ter postane za nje prav koristna. V dokaz bodi travnik ob potoku, v kateri se mestna stranišča izpraznjujejo. Kako bujno zelenijo travniki!

Hcalnice torej ne smemo pustiti, da nam v izgubo gre. Mej trohnenjem gnoja se spremenijo gori navedene njene snovi v ogljikokisli amonijak, ki je za rastlinstvo neprecenljive vrednosti, da, zelo potreben.

Po hcalnici uhaja nadalje iz telesa še nekaj soli, ki je tudi hasnovita rastlinam. Kajti natron jim je potreben vsakako, časih pa tudi klor, posebno hasnijo soli travam, kapusu. Kako nespametno ravna marsikateri kmetovalec, ki daje soli po hcalnici in gnojnici uhajati, sicer pa gnojno sol kupuje! S hcalnico uhaja tudi mnogo kalija, sploh največ, kolikor ga živali s krmo v sebe spravijo. Ta izguba najbolj občutna je za apnena zemljišča, ki navadno le malo kalija zmorejo. Občutna pa je tudi njivam, ki so nastale iz pragorskih meljin, in sploh njivam, ker kalija nima nobena preobilno. Repa, krompir potrebuje mnogo kalija in kmetovalec ga daje v izgubo zahajati!

Človeška in svinjska hcalnica ima v sebi zraven dragega dušika in kalija še soli in fosforove kisline; tem večja škoda, če jo v nemar puščamo.

Hladnejši planinski kraji redijo zvečinoma živino in se tam prideluje malo zrnja, kar je zelo prav; torej pa tudi veliko dušika in kalija gleštajo, ker ga z zrnjem ne razpravijo veliko ter ne prodajo inam.

Vkljub temu pa le opozorujemo mnogo planinskih njiv, kder pomanjkuje dušika in kalija. Uzrok temu je, ker kmetovalec ne ume gnoj razumno gleštati ali tudi gleštati neče. Ko bi ničesar ne pustil v izgubo iti, kar mu živina daje, prideloval bi še enkrat toliko, kakor sedaj. Tega so se prepričali vsi, ki so gleštanje z gnojem zboljšali.

Pomniti je ter ne pozabiti, da kmetovalec z zrnjem domov vozi mnogo redivnih snovij, da hrani ljudi in živino, potem pa ko so skoz njih telesa kot hrana prešle, bi naj vozile se nazaj na njivo, da pomagajo kmetovalcu do obilo novih pridelkov. Ta naradni kolobar se pretrga brž, ko kmetovalec najvažnejšim redivnim snovim izhlapiti ali drugače poizgubite se pripušča. Nič bi ne smelo v izgubo iti, kar bi moglo kot gnoj služiti.

Dober zelišni jesih. Izvrstno dišeč zelišni jesih se naredi, če se rožmarinovi listi pomešajo s pehtranom, metliko, (artemisia vulgaris), z meliso, žalbejem, bosiljnom in laven-deljnovim cvetom. Tej zmesi se pridajo rezanci od limonovih in pomarančnih lupin in vse to dene v posodo, v katero se potem dober vinski jesih nalije. Pridene se še nekoliko cimota,

popra in muškatovega cveta. Posoda se zaveže in 2—3 nedelje stati pusti in sicer na solčnem prostoru. Zdaj se jesih precedi skozi snažno cunjico in dobro zamašen v steklenicah hranuje do porabe.

Jelše se nasajajo. Jelše se najbolje zdaj v jeseni nasajajo, ker je zemlja spomladi, tam, kamor se navadno posajajo, večidel zelo mokrotna. Nasajanje s prstno kepo varuje škod, katerih se je bati, kdar zemlja tala postaja. V mokrotnem zemljišči se sadike v prstne kope posajajo.

Bučelarsko društvo v Radgoni je za spalo.

Prošnja. Vsi čestiti gospodje, ki so letos sivo ajdno in pa sibirski oves od mene za poskušnjo prijeli, so uljudno prošeni naj mi blagovolijo javiti, kako ste se ti dve sorti pri enem ali drugem v rodovitosti obnesli. V Sobotincih dne 30. novembra 1884, pošta Možganci.
Jan. Vidovič, župan.

Sejmi. 6. decembra: Dobrna, Lučane, Sevnica, Cmerek, sv. Miklauž v Susilah, Vozenica, 9. dec. Dobova, sv. Ilj, Buče, 11. dec. Gradec, 13. dec. Jurklošter, sv. Križ na Murskem polji, sv. Peter pod sv. gorami, Žavec, Teharje, Studenice.

Dopisi.

Od Nove cerkve. (Strassburški kapitel in Nova cerkev.) Smrt preč. gospoda kanonika Franca Juvančiča, mnogoletnega farnega predstojnika Novocerkevskega, povzročila je, da se sedaj ne samo v duhovskih, temveč tudi v posvetnih krajih mnogo razgovarja o razmerah med Strassburškim kapitelnom in Novocerkevsko faro. Ker upam, da „Sl. Gosp.“ prejme životopis preblagega, visoko odlikovanega in občeljubljenega kanonika Juvančiča iz spretnejšega peresa, naj njegovim čč. bralcem tukaj podam le nektere črtice o zvezi Novocerkevске fare s Strassburškim kapitelnom. Posnete so te črtice iz listin, ki se nahajajo v farnem arhivu pri Novicerkvi. — V Strassburgu, malem mestu na gornjem Koroškem, dober den hoda nad Celovcem, prebivali so še pred 100 leti Krški knezoškofje, ki so imeli svojo škofovo cerkev nad grobom zveličane Heme v Krki (Gurk), kjer je krški stolni kapitel do l. 1797. bival. V mestu Strassburgu, kjer so krški škofje stolovali, bila je pa pri cerkvi sv. Miklavža še druga starodavna družba duhovnikov, ki so redovnikom enako skupaj živeli, skupaj cerkvene molitve opravljali, in svojo lastno notrajno upravo imeli. Posamezni člani te duhovske družbe imenovali so se tudi kanonici

ali korarji, njih družba pa se je nazivala ne stolni, ampak le „kolegijalni kapitel sv. Miklavža v Strassburgu na Koroškem“. Okoli l. 1450 p. Kr. so se bili dohodki tem kanonikom ali korarjem tako skrčili, da skoraj niso mogli več pošteno shajati. Da ne bi jim bilo treba se razskropiti, obrnejo se do papeža Miklavža ali Nikolaja V. s ponižno prošnjo, naj jim dovolijo obilne dohodke fare sv. Lenarta pri Novicerkvi v Socki (?) („in der Ainöd“ se bere v latinskem izvirniku) za svojo skupno mizo obrniti. Strassburški kanonici so pa nasproti obljubili za to skrbeti, da bode eden izmed njih ali pa drug od njih postavljen sposoben duhovnik vestno opravljal pri Novicerkvi službo župnika, kteremu hoče potem kapitel primernih dohodkov priskrbeti. Papež Nikolaj V. umerjejo l. 1455, predenj to prošnjo uslišijo. Za papeža Pija II. (ki so l. 1458. stol. sv. Petra zasedli), ponovijo Strassburški kanonici svojo prošnjo s tem razlogom, da so Oglejski patrijarh kardinal Ljudovik, pod čigar višo pastirsko oblast je takrat Novocerkev spadala, že dovolili, da se po smrti tadanjega Novocerkevskega župnika Konrada Gallenbergerja za to faro ne nastavlja več poseben župnik, ampak da Strassburški kapitel prevzeme skrb za dušni blagor Novocerkevске črede, s tem pa tudi doseže pravico do vseh dohodkov te fare. Papež Pij II. so bili z apostolskim pismom (bulla) l. 1459. v takšno združenje Novocerkevске fare sè Strassburškim kapitelnom dovolili, pa predenj se je zamoglo to izvršiti, jih je l. 1464. nemila smrt pokosila.

(Dalje prih.)

Od sv. Lovrenca v Slov. goricah. (Pogreb — letina — ogenj.) Prvo adventno nedeljo smo pokopali našega blagega cekmeštra Jan. Repiča. Pokojni blagi mož bil je daleč okrog znan, kakor pobožen kristjan, bil je namreč mnogoletni voditelj (vižar) romarjev k Majki božji Bistrički — vselej je bil značajan in zanesljiv narodnjak posebno ob času volitev. Ako je trebalo kaj za vero in milo domovino storiti, bil je zmirom pripravljen. Bog mu povrni! — Letina je tukaj dosti dobra. Kruha je dovolj, vina pa še sem ter tje več, kakor lani, če bo tudi menje dobro. Kupcev z denarji pač pomanjkuje, na ktere vinski posestniki željno in komaj čakajo, kajti kako hočejo vse stroške poravnati, ako vinske kapljice prodati ne morejo? Slednjič še bo marsikateri primoran sam popiti, če kupca ne bo. Srednja cena bi bila pod 50 fl. Pridite kupei, le dve uri je od Ptuja, bode vam ustrezno. Edino, kar malim posestnikom gotovino da, je sad. Že več stotin polovnjakov jabelk se je odtod na Ptuj zapeljalo, kder se že od avgusta odpošiljajo — tedaj sadjereje še se vse bolj poprijeti priporočuje nam tudi naše nar. gosp. pol. društvo. — Ogenj je precej začel nadlegovati posestnike; tako je v

kratkem na Oblačaki enkrat 5 hramov in sedaj pa dva vpepelil, da li je res nemarnost ali nesreča uzrok, kdo ve? Sreča pa je bila za sosede, da je bilo brez vetra, ker drugači bi več tikajočih se vincarij zažgalo.

Iz Maribora. (Ljudska knjižnica.)

V tukajšnji Leon-ovi tiskarni pride koncem t. m. prvi snopič „ljudske knjižnice“ na svitlo, katera bo izhajala vsak mesec v dveh po četiri pole obsegajočih snopičih. Prinašala bo „ljudska knjižnica“ priproste, lahko razumljive povesti, ljudske pravljice, šege in navade iz raznih krajev slovenske domovine. Istina Bog, da bomo iz početka dali tiskati, razun ljudskih pravljic, samó preloge iz nemščine in stoprav sčasom, ako nam bodo razmere ujezili, tudi privode iz slovanskih jezikov. Vedno bomo pogledovali na to, da bodo povesti poučne in npravne. Obenem obračamo se še do slovenskih pisateljev, katerim je napredek in blagost millega naroda na sreči, z gorečo prošnjo, da bi nas blagovolili glede tega po mogočnosti podpirati. „Ljudsko knjižnico“ naroči si lahko vsak, ki ima volje do čitanja; stalo bo za celo leto 1 gold. 70 kr., za pol leta 90 kr., za četrt leto 48 kr. s poštnino vred, pojedini snopiči bodo stali brez poštnine 6 kr., a s poštnino vred 8 kr. Prosimo torej vse rodoljube, da nabirajoč obilo naročnikov, ker brez takih bi ostal naš namen brez vsega vspeha, pri našem, prostem slovenskem ljudstvu prekristno podjetje drage volje račijo podpirati.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Slavni škof Strossmayer bil je od bele Ljubljane imenovan za častnega občana, na kar se je odlikovanec preljubeznjivo zahvalil. — Česki narodni vodja dr. Rieger je v Pragi javno govoril o razmerah Čehov k Madjarom in se je tem čezmerno laskal, rekoč, da Čehi ne marajo ne za Slovake pa ne Hrvate, naj delajo s temi Madjari, kakor hočejo. Morebiti je to politično modro, lepo nikakor ni, in je obžalovati, če so Čehi res uže prisiljeni pri Madjarih prosačiti kakor dela hrvatska madjarska stranka, ki v Budimpešti pri ministrih klečeplazi pa nič ne doseže, kakor brezobzirno roganje prevzetnih madjarov. — Državni zbor na Dunaji začel je danes zopet zborovati. — Litomirski škof se je pritožil zoper gimnazijalne profesorje, kojih eden je govoril proti veri in domoljubju; ministerstvo je reč preiskavši škofu pritrdilo in profesorju dalo zasluženi ukor. — Dunajski demokratje so sklenoli s konservativci in antisemiti pri volitvah vzajemno postopati proti liberalcem in Judom. — Madjarski poslanec Bekšič je rekel, da madjarska kultura nadkriluje slovan-

sko, tudi madjarski duh mora Slovane premagati, kajti madjarski meč jim je itak kos. To je precej madjarske paprike! — Morsko pristanišče v Šibeniku v Dalmaciji bodo s težkimi baterijami utrdili, da bodo novo torpedno brodovje ondi imelo varnega zavetja.

Vnanje države. Več milijonov slovanskih Bolgarov je po zadnjeji vojski ostalo še pod Turkom, zlasti v Makedoniji. Revam se strašno godi, Turki ropajo bolgarske vasi in jih požigajo, ubijajo možke, skrunijo ženske. Nihče v Evropi se ne zmeni za ove trpine, ker so le ubogi Slovani. — Srbska vlada je zopet turško upozorila, naj začne železnico obečano staviti do sbrske v Vranji; Turek obeča pa stori nič. — Rusi zahtevajo prosto vožnjo ladijam skoz Dardanelsko ožino, turški sultan ne dovoli. — Iz nemškega državnega zbora poizvemo, ka je Bismark 10 milijonov uže naprej porabil za trdnjave na ruskej meji to kaže, da se Nemci vendar bojijo vojske z Rusi. V Berlinu zbrani državniki so sklenoli prosto trgovino ipo reki Kongo v Afriki ter določili, da pripada v Kongo-kotlino vse obrežje Kongo-reke; v to velikansko zemljo hočejo Nemcev naseliti. — Francozi ne morejo ničesar proti Kitajcem pričeti, dokler ne dojde pomoči iz Evrope. — Kolera zglasila se je uže v južnej Ameriki.

Za poduk in kratek čas.

V Sarajevu.

VII. Ako tudi iz Avstrije in drugod došle katoličane vštejemo, brojijo Sarajevski katoličani sedaj okolo 5000 duš. Kako sem že omenil, imajo za farno cerkvo le neko sila ubožno stavbo iz neozganih opek in lesa, in z deščicami pokrito. Razven tega še imajo tako imenovane bele sestre: milosrdnice in črne sestre; ali „hčeri Božje ljubavi“ in presvetli g. nadškof kapele, v katerih se sv. meša opravlja. Farna cerkva je brez orgel in ima le 2 mala zvona, ki vabita verne k službi Božji. Ta cerkva je sv. Antonu posvečena in ima 3 oltarje sv. Antona, Marije Lurdeške in sv. Križa. Kar jej manjka lepote, to dostavlja lepo in spodbudljivo obnašanje Sarajevskih katolikov pri Božji službi. Posebno ob nedeljah in praznikih so vsi stanovi zastopani. Najvišji uradniki in ofcirji katoliške vere pridejo s svojimi ženami in otroci k službi božji in se kaj lepo, celo drugače, ko — nekje drugod — obnašajo, Omenim kot nekaj res izvanrednega, da glavarenega najimenitnejih uradov vsaki dan pri 1—3 sv. mešah ostaja in ako, kar se večkrat pripeti, ministrantov zmanjka, še sam službo angelov opravlja in to z izvanredno pobožnostjo. Čudno je gledati s sablo opasanega

visokega gospoda pri sv. meši streči, pa tem hvalevredneje je to, ker njegovo lepo obnašanje tudi druge k pobožnosti spodbuja.

Zanimivo je pa gledati katoliške Bošnjake. Moži in žene klečijo ali čepijo na tleh, večinomoma po turski šegi izzuti, le v nogovicah, in z razpetimi rokami, v katerih „krunico“ ali rožni venec držijo in molijo z vidljivo pobožnostjo.

Kolikokrat duhovnik poljubi oltar, poljubijo oni tla, pri povzdigovanji pa povzdignejo vsi roke proti nebu ter molijo sv. Rešnje telo; ko pa se potem duhovnik prikloni, se s čelom tal dotikajo v izraz češčenja presvetega Rešnjega telesa. Ta prizor more vsakega tudi mlačnega katoličana presunoti in kaže in očita nam kako bosanski katoličani sicer neoblizani po „naši kulturi“ ali omiki Bogu dajejo, kar je Božjega. Kaki pa smo večidel mi v tem obziru? Lepo in pogosto se tudi spovedujejo ter po 3, 4 in več ur daleč o svetkih in to tudi v slabem vremenu pridejo k sv. zakramentom.

Duhovno pastirstvo katoliško je bilo do l. 1879 izročeno č. oo. frančiškonom, ki so v hudih stiskah in preganjanjih zvesto in neustrašljivo opravljali pastirsko službo in do najnovejih časov pogosto še zmagajoči cerkvi dajali častnih in svetih udov mučenikov. Red oo. frančiškanov je v Bosni sila star; kmalo potem, ko je sv. Frančišk ta red ustanovil vže najdemo frančiškane v Bosni in Hercegovini. Za časa Bosanskih kraljev so je zaščitovali bosanski kralji posebno kralj „Tvrđko“ ali Firmin, poznej pa — turški sultan ali car Mahmud II. Ta jim je dal privilegij, ki še ga zdaj hranijo v samostanu Sutjeski v srebrnem okviru, s katerim jim zagotavlja, da smejo zemljišča pridobivati, kar je bilo vsem drugim kristjanom zabranjeno, da smejo dalje cerkve in samostane staviti in da so — dače prosti. Sultanovi namestniki so sicer kolikor mogoče tem privilegijam zapreke delali, popolnoma ob moč pa jih niso nikoli djali in djati mogli. Bosanski in Hercegovski Franjevci, kakor se imenujejo, so skoraj brez izjeme le deželani teh dveh dežel. Od naših duhovnikov poprek in frančiškanov posebej se precej razločujejo zunajno. Vsi namreč nosijo pod nosom čvrste brke ter so većinomoma kakor ostali Bošnjaki oblečeni. V samostanih in pri sv. opravilih nosijo habit. Še orožje so preje nosili. Pa bosanski narod je te izvrstne može zmiraj čislal in častil in še zdaj v Bosno došli svetovni duhovniki pri različnih prilikah čutijo, da so Bošnjakom „fratari“ ali „ujaki“ (= ujec = stric) ljubši, kakor tujei. Bosanski Franjevci so sinovi iz naroda poznajoči temeljito naroda jezik, potrebe in slabosti pa tudi njegove čednosti. (Dalje prih.)

Smešnica 49. „Ne veruje, da bi „celjski lisjak“ mej kmeti imel toliko plačujočih naroč-

nikov, kakor dr. Glantschnigg zdravih zob v
čeljustih Jurij s pušo v Trstu.“

Razne stvari.

(Nemila smrt) nam je pobrala izbor-
nega boritelja; g. dr. Anton Prus v Konjicah
je 1. t. m. nagloma umrl. Naj nam nekdo poda
njegov životopis. Hvaležni ga objavimo. Konji-
škega okraja Slovenci so zgubili „očeta“, Slo-
vensko društvo odbornika in Slovenija sploh
enega izmed najzvestejših sinov. Slava njego-
vemu spominu.

(Knezoškof ljubljanski) milostni g.
dr. Misija bodo v Gradci posvečeni 7. t. m. in
vpeljani v Ljubljani 14. t. m.

(Slovensko društvo) obhaja občni zbor
28. t. m. v Mariboru.

(Ormoška čitalnica) priredi 7. dec.
ob 7. uri zvečer slavnost dr. Preširnu v spo-
min, z bogatim vspeedom, vstopnina za posa-
mezne 30 kr. za družino 50 kr.

(Nevarno zbolel) je notar v Sevnici,
g. M. Vršec.

(V Krškem) bo 7. t. m. ob 10. uri pred-
poldnem v šolskem poslopju zborovanje, da se
ustanovi okrajna posojilnica.

(Nov časopis) bode v Novem mestu za-
čel izhajati: „Dolenjske Novice“, po dvakrat
na mesec; naročnina znaša le eden goldinar,
katero sprejema g. Krajec, tiskar.

(V Razvanji) so se šulvereinerji zvečer
po odpretji šole topli, posebno hudo so nekega
„sv. Magdalencarja“ naplehali; v šolo so vpi-
sali 90 otrok?

(Obsojeni) v Celji so bili Seb. Vidič na
1½ leta, Veronika Platner na 2 leti, znana
Poličanska fanta, ki sta gosp. Ivanuši 1003 fl.
ukradla, Drakslar na 2½ leta, Wastner na 15
mesecev, J. Jesenek na 3 leta, Juri Holz na 3
leta v težko ječo, Juri Breznik pa katerega je
Wiesthaler v Brestenici tožil, kakor bi mu
ta bil pšenične razstave užgal, bil je nekriv
spoznan.

(Iz Slov. goric) se nam poroča, da je
naučno ministerstvo vsolanje Rožengruntarjev
v šulvereinsko šolo v Lugaci — potrdilo, raz-
burjenost mej prebivalstvom je velika. Nek
učitelj ima hude sitnosti, ker poštnih sprejem-
nic za denar poslan „Beamten-Verein“ ni
dobro hranjeval.

(V mariborski čitalnici) bilo je
zadnjo nedeljo prav veselo, novi pevski zbor
nas je vse iznenadil z izvrstnim petjem. Hvala
mu in vsem gostom iz sv. Ilja, Kamce, Hoč
i. t. d.

(Grajščino Radvanjsko) je kupil
česki inženir g. Kubelka iz Dunaja.

(Graški g. Waser) je g. Kočevarju, ki
pride v Ljubljano kot podpredsednik deželnej
sodnji, pri odhodu dal popotnico: skrbeti je,
„dass die Rechtsprechung nicht national-politi-
sches Tendenzen dienstbar gemacht werde.“
To se vendar samo po sebi razume, ali ne?

(Celjska čitalnica) priredi 8. t. m.
(ponedeljek) ob 8. uri zvečer veselico s pet-
jem in tombolo, h kateri se prav uljudno vabijo
vsi čast. p. n. udje. Odbor.

(Zahvala.) Čast. družba sv. Mohora je
na prošnjo našega č. g. župana Franja Petana
za našo šolsko knjižnico poslala 25 lepih bu-
kev, katere sedaj ne samo šolarji temveč tudi
odrasli ljudje naše župnije marljivo prebirajo,
ter se tako mnogo lepih naukov za življenje
iz njih naučijo. Za te prekornostne knjige so
častiti družbi v svojem in v imenu šolske mla-
dine prisrčno zahvalujem ter zakličem iz dna
srca: „Vivat, crescat, floreat“ družba sv.
Mohora.

Ivan Povh,
vodja šole.

(Pri Novicerkvi) začne se dražba za-
puščine pokoj. g. dekana 9. decembra t. l., ter
vtegne 3 dni trajati.

(V Rožni dolini) je jabolkam cena tako
poskočila, da ljudje menijo, da bo boljše vino-
grade posekati pa s sadnim drevjem zasaditi
— ker vino nima ne kupca ne cene, sadje se
pa tako drago prodaje.

(Obsojeni) so bili v Celji Franc Juhart
na 5 let, Franc Marinič 3 leta, Franc Jakopp
18 mesecev, Franc Gril 9 mesecev in Janez
Gril na 6½ leta v težko ječo, vsi zavoljo
ubojstev.

(Spremembe v Lavant. škofiji.)
Č. g. Gajšek postal je administrator dekanije
Novocerkevke, č. g. Purgaj gre kot kaplan v
Zreče; č. g. Planinšek preseli se na Prihovo.

(Od Svetinj) se nam piše, ka je 5 ožen-
jenih ljudij zavoljo nekega obrekovanja od Or-
moške sodnije obsojenih po 3 in 8 dni aresta
s postom kot zdravilo zoper jezično bolezen.

(Odlikovanje.) Č. g. Lovro Vošnjak,
župnik pri sv. Juriji na južni železnici je ime-
novan za knezoškoškega svetovalca,

(Č. g. Karol Klun) slovenski državni
poslanec je postal kanonik v Ljubljani.

(Slavni g. dr. Miklošič) prejel je čast-
no meščanstvo ljubljansko.

(Leposlovna časnika) imamo Slo-
venci dva, namreč „ljublanski Zvon“ in „ce-
lovski Kres“. Obadva donášata obilo lepega,
poučljivega gradiva.

(Mariborska posojilnica) je meseca
novembra prejela 28.453 fl. 57 kr., izdala je pa
25.877 fl. 37 kr. Od 1. januarja znaša ves
njeni promet 443.783 fl. 26 kr.

(Kristus je liberallec), tako kvasi celjska vahterca svojim jako slaboumnim čitateljem; nazivlja ga tudi: „der grosse Nazarer“ t. j. veliki Nazarejčan. Čudno, v treimaurerskih shodnicah, kolendarih itd. ga tudi tako imenujejo, ker ga kot Boga moliti ne marajo.

(Zavoljo 40 žemelj) Gutmanovih, ki pa še niti pečene niso bile, so v Šmariji obsodili nekega moža, ki jih je s klopi na tla bil vrgel, na 10 dni v zapor poostren s 3 posti in ležiščem v temnici. Vahterca dostavlja: „ein Commentar ist überflüssig.“

(Ktero je prav.) V Brežice pride drugi advokat, kojega liberalci pišejo enkrat: dr. Matzka, drugokrat: dr. Matzker.

(Potres) bil je na Vranskem 24. p. m. (V Oplotnici) se je Franz Fink, trgovski učencec ustrelil, ker se obesiti ni mogel. Prav obesil pa se je slov. bistriški policaj Weisch liberallec Nr. I.

(Preširnovovo slavnost) priredi literarno-zabavno društvo „Triglav“ v Gradci dne 5. decembra t. l. v Steinfelder Bierhalle, ob 8. uri zvečer. Vspored je jako lep in zanimiv.

(Novo vino) Ritoznojsko pri Slov. Bistrici, namreč cerkveno, so prodavali po 45—53 fl. polovnjak, in to na drožéh in brez soda.

(Slavni naš pesnik) Simon Gregorčič je prvi zvezek svojih poezij pomnožil in se tiskajo v 2400 natisih pri Kleinmayerji v Ljubljani.

(Žveplenke niso za igračo!) V Višnjivesi poleg Vojnika so otroci z žveplenkami zažgali gospodarsko poslopje; v Lokovem pri Dobrni pa so si zakurili, plamen lotil se je oblačila 4letnega dekleta, katero je vsled tega čez nekoliko minut moralo izdehniti dušo.

Listnica uredništva: Dopisi iz Ptuja, Ormoža, sv. Ane in Slov. bistrišk. okraja prih, drugo v Cerkv. prilogi, več dopisov je moralo v koš, ker bi objavljeni naredili sitnob, katerih ima Gospodar uže preveč.

Loterijne številke:

V Gradci 29. novembra 1884: 82, 81, 43, 11, 56
Na Dunaji „ „ 80, 31, 35, 34, 86
Prihoduje srečkanje 13. decembra 1884.

Kovačnica.

S potrebnim orodjem se da takoj v najem, na dobrem kraju pod ugodnimi pogoji, kateri se zvejo pri posestniku Alojziji Stampar pod Vinskim Vrhom, pošta sv. Miklavž pri Ormoži.

1—2

Služba organista in mežnarja

pri sv. Martinu na Hajdinji bode z novim letom izpraznjena. Prosilci naj se oglasijo pri cerkvenem predstojništvu.

3-3

Podučiteljska služba

na četirirazrednici pri sv. Urbanu pri Ptuji, IV. plačilne vrste, je izpraznjena.

Prosilci nemškega in slovenskega poučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 1. januarja 1885 pri krajnem šolskem svetu vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptuji

dne 21. novembra 1884.

Predsednik:

Premenstein.

2—3

Oznanilo.

Okrajna posojilnica v Ljutomeru registrirano društvo z neomejeno zavezo bode od 1. januarja 1885 naprej od hranilnih vlog in opravičnih deležev 5% obresti plačevala in od posojil od svojih udov 6% obresti prejemale. Načelstvo.

Oznanilo.

Daje se na znanje, da gospodu

Antonu Zamolo

bivšemu posestniku v Frauheimu, od danes naprej ni ničesar več dolžna

Maribor 1. dec. 1884.

Rodbina Stampf.

Pes izgubil

se je letošnjo jesen v trgatvi na Hlapji v Slovgoricah. Žival je majhna s špičastimi ušesi in rujavimi marogami in čuje na ime: „Sekol“. Najdež dobi plačilo 10 fl. v Murhofu, občina Selnica ob Muri nad Cmerekom.

1-2

Najnovejši

HITRI RAČUNAR

v katerem se

iznesek vsakoršne kupčije

vže izračunjeno najde, se dobiva v

J. Leon-ovi tiskarni

v Mariboru

šolska ulica 2.

SEJEM.

Na dan sv. Lucije, t. j. 13. grudna je v trgu v **Studenicah** blizu Poličan ob juž. železnici vsako leto velik živinski in kramarski sejem, na kar se kupci in prodajalci uljudno opozorijo.

Občinski urad v Studenicah

dne 25. listopada 1884.

Župan:

Jožef Wretzl.

Zdravnik v Hrastniku.

Vse zunanje in znotranje bolezni, zdravi novi zdravnik

Dr. Josip Marcius
v Hrastniku.

Biva v hiši gosp. Vouka, ter posluje vsaki dan od 2. do 5. ure popoldne. 1-2

V zalogi

Janeza Leona v Mariboru
je ravnokar izišel

Južnoštajerski koledar

za na steno
v nemški in slovenski izdaji
za l. 1885

zapopadajoč zraven popolnega koledara vse mrakove solnea in meseca, kmetovske pregovore o vremenu in letini, vse letne in živinske sejme, dozdevno vreme, državne prepovedane čase, lestvice za pristojbine kolkov ali štempeljnov itd.

Praktično urejeni koledar ima to prednost, da je natisnen na velikej četverki in ga je možno povsod na steno obesiti.

Velja samo 25 kr.

Prodajalcem se dovoti primeren nadavek.

FRANC SWATY,

Ukoristitev vinskih ostankov, fabrika žganic, likere, Franz-žganice in kognaka

v Mariboru.

Fabrika: v Schmidererjevej ulici št. 3 in 4.

Zaloga: v Koroškej ulici števil. 20.

priporoča svojo izvrstno žganico iz muškato-vega tropinovea

s poroštvom za pravo, vleženo blago.

Posojilnica v Celji

daje na znanje, da se od zdaj uraduje vsaki

torek in petek

predpoldnem od $\frac{1}{2}9$ do $\frac{1}{2}12$ ure

in sicer se v

torek sprejemajo in izplačujejo **hranilne vloge** in **posojila**,

petek se pa sprejemajo samo obresti od posojil in pa prošnje za posojila.

Uradnica:

Glavni trg (Hauptplatz)
hiš. števil. 105.

Opazka: Hranilne vloge se obrestujejo s 5 %, to je 5 gld. od 100 gld. na leto in se sprejemajo od vsakega, ali je udruštva ali pa ne. 1-3